

Sygn. akt I UK 400/15

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania L. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Łodzi
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lipca 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 25 marca 2015 r., sygn. akt III AUa 739/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 25 marca 2015 r. oddalił apelację wnioskodawcy L. W. od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 17 kwietnia 2014 r., którym oddalono odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Łodzi z dnia 8 maja 2013 r. przyznającej mu na podstawie art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., dalej jako „ustawa o emeryturach i rentach z FUS”) prawo do emerytury od dnia 1 marca 2013 r. i zwieszającej wypłatę tego świadczenia z uwagi na uprawnienia wnioskodawcy do emerytury wojskowej oraz od decyzji z dnia 5 czerwca 2013 r., którą organ rentowy z urzędu podjął wypłatę emerytury wnioskodawcy od dnia 1 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny uznał, że w oparciu o art. 5 ust. 2a w związku z art. 2 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy ustaleniu prawa do „powszechnej” emerytury nie można wnioskodawcy zaliczyć okresu odbywania przez niego czynnej służby wojskowej (zasadniczej i zawodowej) w okresie od dnia 25 października 1966 r. do dnia 4 lutego 1988 r., ponieważ okres ten został już zaliczony do wysługi emerytalnej branej pod uwagę przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139 ze zm.), przyznanej mu od dnia 1 marca 1989 r. decyzją z dnia 9 stycznia 1989 r. Zatem ten sam okres nie może zostać jednocześnie uwzględniony do stażu ubezpieczeniowego na potrzeby wyliczenia wysokości emerytury przyznanej w systemie powszechnym.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca L. W., zaskarżając go w całości oraz wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania za wszystkie instancje.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, a to: 1) art. 2 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 2 w związku z art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, 2) art. 5 ust. 2a ustawy w związku z art. 5 ust. 2a tej ustawy przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, 3) „art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy przez niezastosowanie”, 4) art. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez niezastosowanie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został uzasadniony występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni art. 5 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a także art. 2 ust. 2 tej ustawy „zwłaszcza jeśli chodzi o wzajemne relacje pomiędzy tymi przepisami a nadto w kontekście przepisu art. 95 ustawy. Wykładnia powołanych przepisów wymaga odwołania się do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej a zwłaszcza art. 2, który stanowi, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. Nadto konieczne jest odwołanie się do art. 32 statuującego generalną zasadę równości wobec prawa.”

Zdaniem skarżącego powyższe przepisy wymagają „udzielenia odpowiedzi na następujące pytania:

1. czy wstrzymanie wypłaty emerytury mundurowej w związku z wyborem ubezpieczonego w trybie art. 95 ustawy może być oceniane jako utrata prawa w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy?

2. czy art. 5 ust. 2a w związku z art. 2 ust. 2 ustawy wyłączają zaliczenie okresów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy wyłącznie w odniesieniu do osób, które nie spełniają warunków lub utraciły prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, czy też wyłączenie to obejmuje również osoby, które nie pobierają emerytury wojskowej w związku z dokonaniem w trybie art. 95 ustawy wyborem świadczenia z FUS?”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu

prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, czy z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć też problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Takich wymogów nie spełniają przedstawione w skardze „zagadnienia prawne”. Formułując je skarżący zdaje się sugerować, że „wstrzymanie wypłaty emerytury wojskowej w związku z wyborem emerytury z systemu powszechnego w trybie art. 95 ustawy” powinno być oceniane jako utrata prawa do emerytury wojskowej w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji miałyby to pozwolić na wliczenie okresu pełnienia przez skarżącego czynnej służby wojskowej (od dnia 25 października 1966 r. do dnia 4 lutego 1988 r.), zaliczonego na poczet „wstrzymanej” emerytury wojskowej, jako nowych okresów, które będzie można zaliczyć do okresów wymaganych do ustalenia prawa do emerytury w systemie powszechnym. Jednak według stanu faktycznego sprawy ustalonego przez Sądy obu instancji skarżący nie utracił uprawnień do emerytury wojskowej, prawo do tego świadczenia także nie ustało, a spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy przy obliczaniu wysokości emerytury z FUS można zaliczyć skarżącemu okres pełnienia czynnej służby wojskowej, z tytułu której nabył prawo do emerytury wojskowej. Zaś takie zagadnienie było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, który wielokrotnie zajmował stanowisko, że zmiana art. 2 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS obowiązująca od dnia 1 marca 2009 r., dokonana na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 8, poz. 38), dała m.in. żołnierzom zawodowym uprawnionym do emerytur wojskowych, możliwość nabycia prawa do świadczeń (w tym emerytur) z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na warunkach określonych w tej ustawie, o ile do ich przyznania będą uwzględniane wyłącznie okresy nieuwzględnione przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej (art. 6 ust. 1 pkt 4 i pkt 6 lit. 1-e i g ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 2 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 tej ustawy). Tym samym ugruntowana jest zasada, że za ten sam okres ubezpieczenia emerytalnego nie mogą jednocześnie przysługiwać dwa świadczenia emerytalne. Nie została w ten sposób wykluczona możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych wówczas, gdy okresy te (ubezpieczenia i służby) nie zazębiały się i nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń, a każdy z

nich z osobna był wystarczający do uzyskania prawa do emerytury w określonym systemie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., II UK 48/08, OSNP 2010 nr 5-6, poz. 77). I tak w wyroku z dnia 3 kwietnia 2007 r., II UK 165/06 (OSNP 2008 nr 9-10, poz. 140), Sąd Najwyższy stwierdził, że na gruncie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS odrębność ubezpieczenia emerytalno-rentowego regulowanego tą ustawą oraz ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin powoduje niemożność nabycia przez emeryta wojskowego prawa do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli we wcześniej przyznanej emeryturze wojskowej uwzględniono okresy ubezpieczenia lub zatrudnienia oraz inne okresy jako składkowe. Pogląd ten został powtórzony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 lipca 2007 r., II UK 272/06 (LEX nr 989177) oraz w pełni podzielany w powołanym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2008 r., II UK 48/08. Potwierdza to też uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09 (OSNP 2010 nr 17-18, poz. 215), w której wyrażono pogląd, że art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej art. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie wyłącza nabycia prawa do emerytury z ustawy emerytalnej przez żołnierza zawodowego, jeżeli okresy składkowe, o których mowa w tym przepisie, nie zostały uwzględnione przy obliczeniu emerytury żołnierza zawodowego. W wyroku z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 326/11 (LEX nr 1274973) Sąd Najwyższy wprost wskazał, że nie ma żadnych prawnych podstaw, do wliczenia okresu służby wojskowej ponownie przy ustalaniu świadczeń emerytalnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazano w nim, że art. 5 ust. 2a tej ustawy stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości, okresów o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i pkt 6 lit. a-e i g, nie uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości, jeżeli z ich tytułu ustalono prawo do świadczeń pieniężnych określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2 (emerytowanych żołnierzy). Okres pełnienia czynnej służby jest wymieniony jako okres składkowy w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy. Również w wyroku z dnia 27 sierpnia

2013 r., II UK 22/13 (LEX nr 1375192) Sąd Najwyższy stwierdził, że ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zawiera obecnie (nie zawierała również poprzednio) przepisu, który pozwalałby ubezpieczonemu żądać wyłączenia wybranych okresów, już raz zaliczonych do stażu emerytalnego w celu uzyskania emerytury wojskowej, ale też podwyższenia jej wysokości, by teraz tych samych okresów „użyć” ponownie w celu uzyskania emerytury z FUS. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy stwierdził, że w aktualnym stanie prawnym (art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), świadczenia na warunkach i w wysokości określonych w ustawie przysługują tylko takim żołnierzom zawodowym oraz funkcjonariuszom, którzy nie spełniają warunków do nabycia prawa (określonych w art. 12 ustawy wojskowej) lub utracili prawo do świadczeń określonych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób, oraz członkom rodzin pozostałym po tych osobach, w okolicznościach objętych przepisem art. 38 ustawy zaopatrzeniowej wojskowej. W tej kategorii osób nie mieści się skarżący, który, jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, ma ustalone prawo do emerytury wojskowej. Wobec powyższego nie ma żadnych prawnych podstaw, do wliczenia skarżącemu okresu służby wojskowej ponownie przy ustalaniu świadczeń emerytalnych z FUS.

Odnośnie do przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów należy wskazać, że pod tą przesłanką przedsądu skarżąca de facto ujawnia ten sam problem co w przesłance istnienia zagadnienia prawnego, który jak wskazano wyżej został już rozstrzygnięty w orzecznictwie.

W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.